

Интервю с Йоанна Шестакова, родена 1942 г. в Истанбул, записано от Василка Маркова.

Бележки на записвача: Интервюто се провежда на 17.02.2011 г. в дюкяна на Пандо Шестаков в кв. „Бешикташ“, на Рибния пазар¹. Въпросите задава Василка Маркова (В.М.), присъстват още Владимир Николов (В.Н.), Пандо Шестаков (П.Ш.) и синът им Спас Шестаков (С.Ш.).

Й.Ш.: - Длъжни сме да работиме, защото всичко е скъпия, скъпо. Масрафите течат, да кажа, масраф по български как се казва?

В.М.: - Е, масрафи, и ние така му казваме.

Й.Ш.: - Масрафите течат. Трябва да се работи!

Ние сме македонци. Наш'те дедовци са от Македония, от османлийската Македония.

В.М.: - Той каза миналия път от Манастир.

Й.Ш.: - Да. Баща ми е от Бобища, Бобища, близо при Охрид.

В.М.: - А майка ти откъде е?

Й.Ш.: - Майка ми е от Зелениче. Свекърва ми е от Прекопана. Нали Пандо? Татко ти е от Прекопана?

В.М.: - А ти си родена тук?

Й.Ш.: - И аз в Истанбул, и Пандо тука е роден. Ние сме тука родени.

В.М.: - А коя година?

Й.Ш.: - 42-ра година яз, 26-та година Пандо.

В.М.: - Да си запиша ...

Й.Ш.: - Не бързай, не бързай, полека, полека (смее се – В.М.).

В.М.: - Той ни каза, че ти си ходила тука в българското училище.

Й.Ш.: - Да, то сега българско училище вече няма. То го разрушиха, то беше под наем. На една гъркина жена и дълги години под наем било е, и ние си

---

¹ Млекарницата на бай Пандо 'Pando kaymak' е много популярна както сред съседите му, така и сред българските и македонските туристи. За нея е писано много в пресата и в интернет. Смята се за една от най-старите запазени млекарници в Истанбул (бел. ред.).

мислихме, че е нашо, българска стока, ама не било, под наем. Даа, а после не останаха ученици вече, то и български поданици много не останаха. До 1950 г., например, майката и таткото ако е български поданик, и детето ако се ражда в Турция, ставаш автоматически български поданик. И ние така... 42-ра година родителите ни в Истанбул – български поданици, защото мама и тате бяха български поданици. До педесетата година, оттам после излиза закон, майката и таткото ако е български поданик, но детето ако се роди в Истанбул в Турция, то става турски поданик. Моя внук, например, турски поданик педесетата година е роден – педесетата година, педесет и първа, и втора така беше – Александър. Внук, на брат ми момчето. Брат ми беше български поданик и снаха ми беше българска поданица. Макар че бяха родени тука в Истанбул, те бяха пак български поданици. След педесетата година, педесет и втора, беше педесет и ..., така беше, щото списъците пишат, там има в България, вие може да го намерите. Онези, които се раждаха след тези години, аутоматически турски поданици ставаха. Аз, омъжвайки се с турски поданик, станах турска поданица, аз бех българска поданица, омъжвайки се с турски поданик, станах турски поданик.

В.М.: - А той защо е бил турски поданик?

Й.Ш.: - Е, той кой го знае, така се случи. Пандо, татко ти турски поданик ли беше?

/... .../

В.М.: - А ти говориш ли български (към сина на Йоанна Спас – В.М.)?

С.Ш. (смее се – В.М.)

Й.Ш.: - Той македонски говори.

/... Информаторката прави чай – бел. ред./

Й.Ш.: - Заповядайте.

В.М., В.Н.: - Благодаря много!

Й.Ш.: - Захар тука има. Какво казвахме?

В.М.: - Ти си учила тук в българското училище? Колко години учи?

Й.Ш.: - Седем. Тогава беше седем години, първоначално училище.

В.М. - На колко години почвахте да учите?

Й.Ш. – Седем.

В.М.: - На седем, до 14.

Й.Ш.: - Да.

В.М.: - И в българското учехте на ...

Й.Ш.: - На турски, на четвърто отделение малко френски.

В.М.: - А български учихте ли тогава?

Й.Ш.: - Разбира се, български.

В.М.: - Български, турски и френски...

Й.Ш.: - Френския малко, френски слабо така, не много.

В.М.: - А учихте ли там история на България?

Й.Ш.: - Учихме, то вашето време беше комунистическо време. Идваше христомания, читанки от България, тука ги сменявах.

В.М.: - Как ги сменявах?

Й.Ш.: - Писмата текива, уроците ги сменявах. После нашия учител писано ни диктуваше българска история.

В.М.: - Той ви е разказвал без учебниците?

Й.Ш.: - Без учебниците, да.

В.М.: - Така ни разказа и една друга жена, каза същото. Тайно, каза, учехме.

Й.Ш.: - Тайно учехме.

В.М.: - И после като завърши училище?

Й.Ш.: - На френско училище ни изпратиха, пак същото, пак средно образование, но да се научиме малко език и на християнско училище да отиваме, да не отиваме по турските училища.

В.М.: - И после ти си работила или се ожени?

Й.Ш.: - Не, аз се омъжих с Пандо.

В.М.: - Коя година?

Й.Ш.: - Шейсе и трета година. Пък след четиресет и пет година започнах да работя тука в магазина. Порастнаха децата и дойдох да помагам на Пандо.

В.М.: - А вие колко деца имате?

Й.Ш.: - Два синове имаме, един Спас и още, другия отиде да обедва, сега ше дойде, той пък Христо се казва.

В.М.: - И после ти дойде и работеше тука?

Й.Ш.: - Е, тука, да, работа още, пак работиме заедно.

В.М.: - А той ни каза, че неговите родители са били млекари, а твоите?

Й.Ш.: - Мойте ..., моя баща беше такъв, еее, как се казва на български, бе?

Фуранджия.

В.М.: - Хляб...

Й.Ш.: - Не, хляб не, бишкоти, курабии, галети, буреци, палачи, такива работи. Беше много хубав нашия магазин, беше много прочут на „Пангалтъ“.

В.М.: - В кой квартал е бил той?

Й.Ш.: - „Пангалтъ“. Квартала така се казва, „Пангалтъ“ – „Таксим“, „Харбие“, „Пангалтъ“, „Осман бей“, „Шишли“, така отива. Вие къде бехте, на „Шишли“ бехте ?

В.М.: - На „Шишли“ бяхме, да.

Й.Ш.: - Надолу, ако отивате, „Шишли“, „Осман бей“, „Пангалтъ“.

В.М.: - Разбрах. Разбрах, значи ние сме минали оттам, там бяхме.

Й.Ш.: - Оттам минахте, обаче едно време... На това време се ни го разрушиха, отвориха улицата и нашия апартамент отиде по дяволите, така и не платиха.

В.М.: - А, там сте имали ваш апартамент?

Й.Ш.: - Апартамент имахме и фурната на тате там беше.

В.М.: - Те, като са правили булеварда по-голям, са бутнали някои къщи.

Й.Ш.: - Бутнаха, да, доста къщи, доста къщи, то цял ред така отиде.

В.М.: - И не са ви дали пари?

Й.Ш.: - Не дадоха пари, дадоха такива ..., как са казва (пита Пандо на турски – В.М.)?

П.Ш.: - Книги.

Й.Ш.: - Книги дадоха, с време да се изплати. Как се казва, квитанции, така нещо. И когато ги вземахме парите, не струваха за нищо, щото време мина, стана девалисън, парата, турската пара отиде, ей такова направи... Как са казва? Изгуби.

В.М.: - Изгуби стойност?

Й.Ш.: - Да, изгуби стойност и така отидоха, малко пари вземахме.

В.М.: - А той иначе си беше там ваш апартамент и магазинчето?

Й.Ш.: - Да, наш апартамент и магазинче имаше, фурна отдоле.

В.М.: - И вие сега живеете в ...?

Й.Ш.: - „Йешилкьой“ – „Св. Стефан“ се казваше по ветко време, се казваше „Св. Стефан“².

В.М.: - А, то, което е до летището?

Й.Ш.: - Летище беше едно време, сега не е летище вече.

В.М.: - Старото летище.

Й.Ш.: - Старото летище, да! „Св. Стефан“, „Йешилкьой“, там е и аеропорта „Ататюрк хава лиманъ“.

В.М.: - И там сега, където живеете, сте си във ваше жилище или под наем?

Й.Ш.: - Наш етаж, етаж си имаме. С двајсе квартири апартамент, единия етаж е наш. Навремето сме го купили, сега много скъпо стана.

В.М.: - А като го купувахте, ползвахте ли от банка пари, или с ваши пари си го купихте?

Й.Ш.: - Малко с наши пари, после десето хиляди по хиляда, хиляда на месец изплатихме.

В.М.: - Значи със заем?

Й.Ш.: - Със заем малко.

В.М.: - Колко е голямо жилището?

Й.Ш.: - Колко е големо, Пандо? Осъмдесе-деведесет метра карета.

В.М.: - И там живеете всички?

Й.Ш. - Всички живееме там.

В.М.: - Двамата ти синове са там?

Й.Ш.: - Да, и двамата не се ожениха още.

В.М.: - А те на колко години са?

Й.Ш.: - Спас е 45-46, Христо е на 42-43. Той шейсе и седма година е роден, Христо. Спас пък – шейсет и четвърта година, той първо дойде. Ние се омъжихме, айде, девет месеца после Спас дойде (смее се – В.М.).

---

² Това е някогашното предградие „Сан Стефано“ – бел. ред.

В.М.: - А те ходили ли са на българското училище?

Й.Ш.: - Не, на турско училище са. Дома ние говориме у дома македонски и на черквата тука ходиме, българска черква, те обичат много. И говориме така, македонски говориме, всичко, български не знаят, не знаят. Като вас не можеме да говориме ние.

В.М.: - Това е нормално. Българското училище коя година го затвориха?

Й.Ш.: - Горедолу седемдесет и осма ли, така беше. От черквата те по-добре знаят, аз забравих, защото май последно остана моята братовчедка, на вуйчо ми дъщерята, една ученичка на цело училище. Тя много се стесни, нямаше с кого да играе, нямаше с кого – девет учители, една ученичка (смее се – В.М.) – много страшно нещо.

После на Марифа му се обадиха и рекоха... Ученичката ше се развали тука сама по цел ден, няма с кого да говори, няма с кого да играе, все със стари хора учители. От нас тогава на турско училище я дадоха. И други ученици не дойдоха вече, защото новите родени станаха турски поданици. Онези, които станаха турски поданици, отидоха на турски училища и моите деца така, всички.

В.М.: - А ти имаш турско гражданство?

Й.Ш.: - Турско гражданство.

В.М.: - А българско?

Й.Ш.: - Българско има, що е тоя паспорта, то трябвало да се отиде на консулството да се обада, да ми дадат пак отново.

В.М.: - Да се поднови.

Й.Ш.: - Да се поднови. Аз не отидох.

В.М.: - А Пандо има само турско, или има и той българско?

Й.Ш.: - Не, само турско. Майка му, татко му турски били, нашите бащи, когато дойдоха от Македония, те имаха меджидие се казваше, как се казва?

В.М.: - Като лична карта.

Й.Ш.: - Да, лична карта.

В.М.: - Паспорт.

Й.Ш.: - Не, пасажорт не, лична карта. И имаха медждидие, после като дойде Ататюрк, се смени, нюфудждис издадаха, лична карта му дали, не се смениха, а наш'те не се смениха, наш'те останаха български поданици.

В.М.: - Ясно, а ти в България ходила ли си?

Й.Ш.: - Не, никак, никъде, не.

В.М.: - Не си пътувала никъде?

Й.Ш.: - Не, никъде.

В.М.: - Роднини там имате ли?

Й.Ш.: - Не, аз имах, леля имах, сестра на моя баща. И три братовчеди, и мъжа на леля ми – е, те се поминаха, вече не живеят, не са в живота. Имах вуйчо на Бургас и той се почина, той нямаше деца и той не живее вече. Други роднини в България нямаме.

В.М.: - На Екзархията, там ходиш ли?

Й.Ш.: - Ходиме, разбира се, ходим.

В.М.: - На службите?

Й.Ш.: - На черква, на службите всека неделя ние работим, нямам време, не може да оставам тука, па да отивам на черквите. Аз много обичам, и Спас обича черква, и Христо обича, обаче от тука не можем да се отделиме. Събота, неделя много народ имаме, клиенти. Ако е например отред ден, отиваме. И на „Фенер“.

В.М.: - А вие кръстени ли сте?

Й.Ш.: - Да, разбира се.

В.М.: - На „Фенер“ имаш предвид в „Св. Стефан“?

Й.Ш.: - „Св. Стефан“ във „Фенер“, „Св. Стефан“. Ние сме кръстени, разбира се, навремето.

В.М.: - В „Св. Стефан“ ли?

Й.Ш.: - Не, на Екзархията.

В.М.: - А твоите деца кръстени ли са?

Й.Ш.: - Разбира се.

В.М.: - Имената са им български.

Й.Ш.: - Да, български, той на личната му карта пише Сотир, на свекър ми името, Сотир е по гръцки, по български е Спас. Пък Христо на моя баща на името го кръстихме. Двата дедовци пак отново в семейството са.

В.М.: - И тук този магазин, заведение, това е много старо?

Й.Ш.: - Много старо, да, горе-долу хиляда и петстотин, хиляда и педесет, и шейсет годишна, от времето на османлиите, от тогава дедовците са дошли тука от Македония. Когато дойдоха, и там беше османлии, и тука беше османлъ, после се раздели, нашите избегаха от гърците. Гърците гореха, убиваха, правеха македонците, искаха да направат асимиле и да ги завъртят към нейното такова, да ги направат да ги погърчат. И наш'те не приеха и избегаха, дойдоха тука в Цариград. Вуйко му на моята майка отиде на Романия например, другия вуйко – тука. В Истанбул повечето тука дойдоха, защото България не беше много спокойна тогава, тия години, не отидоха там.

В.М.: - И тук винаги се е продавало мляко?

Й.Ш.: - Мляко има, каймак, пресна мас, как се казва?

В.М.: - Масло.

Й.Ш.: - Масло.

П.Ш.: - Кисело мляко.

В.М.: - А то е било собствена продукция, от ваши животни?

Й.Ш.: - Да, от наши животни беше, навремето, сега не. Сега имаме под наем животни, взимаме млякото, за мас го изработват, прават каймак, прават пресно масло.

В.М.: - Те го прават и ...

Й.Ш.: - На нас ни го дават и ние го продаваме.

В.М.: - То пак е такова, обаче, екологично чисто, нали?

Й.Ш.: - Също, също, екологично чисто.

В.М.: - Така ми казаха, че при вас, ако човек иска да яде екологична храна, трябва тука да дойде.

Й.Ш.: - Е, на Бугария така ли казват?

В.М.: - Не, говорихме си го тука, каза ни го един български турчин, който го беше научил от един турчин, който си е турчин, който каза, че го знае от 50 години това място и като иска да яде екологична храна, идва тука.

Й.Ш.: - Да, и идва тука. Малко ветох ни е магазина, обаче, казват там, носталджи, не го пипайте, така да остане, така да остане... Ама много ветох е вече, трябва да се сменя малко.

В.М.: - Е, еми то това му е чара.

Й.Ш.: - Е, това, да.

В.М.: - Ти каза животни под наем?

Й.Ш.: - Млеко, млекото на животните под наем взимаме и го изработват.

В.М.: - Не правите вие каймака?

Й.Ш.: - Ние си ги правехме, го реже, го събирах, но мъчно вече, мъчно стана. Ние остарехме.

В.М.: - А тебе кой те научи да правиш?

Й.Ш.: - Пандо.

В.М.: - Той те научи, а той от неговите родители знае?

Й.Ш.: - Моя баща беше фурнаджия, те каймак няма да /правят/. На леля ми на баща ѝ сестра, мъжа ѝ, той беше млекар едно време на „Сиркеджи“, те се поминаха вече, никой не остана.

В.М.: - Вие тука срещате ли се с българи? Поддържате ли някаква връзка с други българи като вас?

Й.Ш.: - Е, да, разбира се, че имаме и роднини, имаме и как са казва? Нункощина казват по македонски. Нунко, например, един човек или па една жена да е кръстено от...

В.М.: - Кръстник?

Й.Ш.: - Кръстник, да, кръстници имаме, роднини имаме, братовчеди имаме, обаче малко останаха, повечето изумреха. Сега ред на нас идва.

На Екзархията бехте, нали, на салон там се събираме на Нова година, на Великден, на запусвайла на карнавала, обаче таз године не прават карнавал.

В.М.: - Не, ще има.

В.Н.: - Ще има, да, на пети.

Й.Ш.: - Пети март?

В.М.: - Ще има карнавал, така че отидете.

Й.Ш.: - Ама Сотир, ооо, са радва Сотир, иска той много и маска си има, хехехе, ше се погодим. На пети март?

В.М.: - На пети март.

Й.Ш.: - Вие тука няма да сте?

В.М.: - Няма, ние утре си тръгваме и за съжаление няма да сме тука. А Пандо колко братя и сестри има?

Й.Ш. – Пандо беха... – колко братя и сестри беха?

В.М.: - 11?

Й.Ш.: - Обаче колко останаха?

П.Ш.: - Четири.

Й.Ш.: - Не, сега четири, по-нататм осем. Даа, сега останаха четири, една сестра има на Австралия, на Мертбурт, се казва Катерина.

В.М.: - Австралия?

Й.Ш.: - На Австралия, тя има едно момче и едно момиче, там момичето е оженено, момчето е прекяр, още не е оженен. Е, после има брат, Ламбо му казват, има и още един брат, Константин. Да, толко.

В.М.: - Двама братя и една сестра?

Й.Ш.: - Да, и Пандо.

В.М.: - Да, общо са четирима. А ти имаш ли братя и сестри?

Й.Ш.: - Яз имах двама братя, те се поминаха, не живеят вече, не са. Имам братовчедка, на леля ми дъщерите, две братовчедки имам, Елена и Юлия. После на вуйчо ми дъщерите са Софка и Лиляна. Другия ми вуйчо двете дъщери – Ева и Надя. На другия ми вуйчо и той поминал, два синове има, Христо и Владимир. Те са мойте братовчеди. И имаме втори братовчеди, трети братовчеди.

В.М.: - Да, и всички са така, с български имена?

Й.Ш.: - Е, да, разбира се.

В.М.: - И говорят български език?

Й.Ш.: - Говорат македонски, не точно български. Ама могат да са изкажат, да. Момичките всички може да се изкажат, а тези момчетата малко..., хехехе, не знаят да говорят хубаво.

В.М.: - Тука толкова години си, като си живяла, женат ли се българите за българи, или няма значение и се женат за всякакви?

Й.Ш.: - Сега се смени, по-напред беше големо такова, ууу, да вземе чужд човек много страшно нещо беше такова, сега се оженват и се омъжват с тукашни, с жерманци, с французои, с италианци, с гърци.

В.М.: - А така християнки да се женят за мюсюлмани има ли?

Й.Ш.: - Има, има и така, да, има. Има децата които са ожени, се раждат, някои турско име, мюслюмани станаха, някои пък са кръстиха.

В.М.: - А от българската история нещо знаеш ли? Сещаш ли се за някакви имена, които да са от българската история и на тебе да ти говорят нещо? Исторически личности...

Й.Ш.: - Кое да ми говори?

В.М.: - Не исторически, сещаш ли се за някакви имена на българи, свързани с историята на България?

Й.Ш.: - Нее, не.

В.М.: - А кои празници празнувате тука?

Й.Ш.: - Кои празници празнуваме – религиозните празници празнуваме. Е, ние когато отивахме на българското училище, на консулството ни даваха прием, Девети септември празнувахме. Сега има, нема, не знам. Освобождението на България и после на българската просвета, Св. Кирил и Методий.

В.М.: - Да, 24-ти май.

Й.Ш.: - 24 май.

В.М.: - А каква храна си готвите вкъщи?

Й.Ш.: - Ния български, македонски, османлийски яденета... Аз искам на България сутрината закуска какво се яде най-много? Тука на нас на вестника написаха „булгар кахвалтъ“ – закуска българска, тука каймак, например, мляко, а нас ни питаха клиентите и аз му казвам например кузунак. Кузунак, великденски кузунак да кажеме, варено яйце, кашкавал и мляко.

В.М.: - Кифли, мляко.

Й.Ш.: - Кифли какво е?

В.М.: - Кифла, ми като с мармалад вътре е, тесто с мармалад вътре.

Й.Ш.: - А, тесто с мармалад, като бискота нещо, като голям бискота.

В.М.: - Да, точно, или със сирене, с кашкавал.

Й.Ш.: - А, като пиза нещо, сладко и солено.

В.М.: - Баница.

Й.Ш.: - Баница.

В.М.: - Сега вече младите ядат всичко, и такива в опаковки като „Зрънчо“,
такова, дето с мляко се яде, едни такива топчета има.

Й.Ш.: - А, да, да, да, топчета, те са и тука ги има, в големи пакети така.

В.М.: - Да, да, с мляко.

Й.Ш.: - Те са от мъсър, ченка, жълто такава, дълго, те са смачкани така и
подпечени и после ги слагат в такъвото плод...

В.М.: - Има плодове вътре, има с плодове, има с...

Й.Ш.: - Има и с чоколати.

В.М.: - Да, и с шоколад.

Й.Ш.: - После на гробищата отиваме, на Цветница, задушница, нали. За
умрелите.

В.М.: - На Великден яйца боядисвате ли?

Й.Ш.: - Боядисваме. На нас от България едни клиенти беха по-миналата
година дошли. Миналата година па дойдоха, па ни донасят 10 яйца, вапцани,
боядисани от България, имам и снимка с тех. Червени, зелени, червени така
яйца, варени, великденски.

В.М.: - А ти как ги боядисваш? Тука боя за яйца има ли?

Й.Ш.: - Има, има, боя за плат, за платно се боядисват, има отделно и за
яйца, защото има ерменци, малко гърци има. За тех се намира. Има ерменци,
които продават на „Куртулуш“, на „Пангалтъ“ за яйца боя.

В.М.: - А ти като боядисваш яйца, как ги боядисваш?

Й.Ш.: - Червени.

В.М.: - Всичките червени?

Й.Ш.: - Всичките червени ги права, стана много хубаво. Когато бех малка, тате, когато се помина, мама ми даде варени яйца и аз много се ядосах, щото баща ми се помина, много го търсех и ми рече, вземи ги тези яйца, вземи ги, боядисай ги, аз обичах много да рисувам и с друга боя, как водна боя. И с водна боя. Аз започнах да боядисвам яйцата, ги боядисах и станаха много хубави и оттам тогава, оттам нататък всеки Великден аз боядисвах яйца. Бели яйца или пък жълти такива яйца, кафяви яйца, с едно врабче отгоре и Христос воскресе пишеше, цветенца, тревички, така рисувах.

/.../

В.М.: - Правиш ли козунак на Великден?

Й.Ш.: - Козунак да, правех едно време обаче. Сега вече не права, вече ми е мъка, готови купваме.

В.М.: - На Коледа как празнувате?

Й.Ш.: - Коледа хубаво, на черква пак.

В.М.: - А готвите ли си нещо специално?

Й.Ш.: - Е, да, ягне на фурната с патати, агне печено, месо, цело ягне. Агнешко месо, долми правиме.

В.М.: - Долми?

Й.Ш.: - Долма, долма. Долма такъво, как се казва на български, бе? Пиперки с ориз.

В.М.: - Пълнени чушки?

Й.Ш.: - Пълнени чушки и пълнени такива листа от лозница.

В.М.: - А преди това постите ли?

Й.Ш.: - Едно време постехме, сега не постиме вече, никой не пости.

В.М.: - А на Бъдни вечер, вечерта правиш ли постна храна и после на Коледа месо, или не?

Й.Ш.: - Е, да, правехме, но сега, дето работиме, нищо не можем да направиме сега. Бог да ни гледа кусур, какво да правиме, сега вече малко мъчно е. Тези работи са за тези хора, онези хора, които седат у дома, по са спокойни, те прават празниците такива, е и ние правиме, обаче така, толкова много да постимости няма вече. Не постиме, наш'те деца хич не постат, и Пандо не пости, и аз,

вика, не мога да поста много, и той не пости (смее се – В.М.). На Велики петък зелена леща...

В.М.: - Е, точно за Велики петък те питам, тогава какво ядете?

Й.Ш.: - Леща, зелена леща с вода, без масло.

В.М.: - Значи, ето, постите.

Й.Ш.: - Ема, разбира се. Големи пости не, четиресет и девет дена са великденските пости.

В.М.: - Да, да, аз имах предвид само за Разпети петък.

Й.Ш.: - Да, Велики петък.

В.М.: - Какво вечеряте вечерта, как ми казваш постно?

Й.Ш.: - Постно, и маслини няма, масло има, маслини нема.

В.М.: - Само леща с вода.

Й.Ш.: - Леща, салатата без масло, да кажем домати и още какво ще се намери, без масло нещо. И после плод отгоре.

В.М.: - А ходите ли на службата за Великден?

Й.Ш.: - В дванайсе през нощта. Не, не можем, защото изморени ставаме, събота имаме много клиенти, много изморени, и да отидеш 12 на черква, до три сутринта да речеме, след 12 на 3, и от 3 после да отиваш на „Йешилкьой“ у дома и после сутрин пак да дойдеш тука да работиш, не е работа ...

/.../

В.М.: - „Свети Панталеймон“ се е казвала болницата. И там е имало църква?

Й.Ш.: - Църква имаше, да, и я зема, от тука ги земаха.

В.М.: - От правителството?

Й.Ш.: - От правителството я зема и направиха вътре, на местото на черквата направиха месчит, джамия направиха. Беше подарена от един богат македонец на тукашната колония, българска колония беше, ама и нашите малко глупави навремето, не си я купили, тапия да изкарат. Никой не я купи. Да събираха пари да я купват, да я купваха, щеше да биде наша сега...

/.../

Й.Ш.: - Коледици си взимаме. Коледици – с фъстъци, фъндъци, леблебии, сухи кайсии, сухи сливи.

В.М.: - А елха правите ли?

Й.Ш.: - Елха си взимаме, не истинска, а имитация. Украсяваме я с играчки, слагаме еднъ звезда най-отгоре – Витлаемската звезда. От училището ми остана един такъво, стихотворение: „Бъдни вечер е, звезда Витлаемска на света обажда, Бъдни вечер е, Бог Исус са ражда“.

Коледа после, на другия ден. На Коледа на дена са отива на черква. Той, който иска да се пречисти, са причистява и после няколко дена пости или пък същия ден вечеринка става на черквата. Там има салон, видехте ли салона?

В.М.: - Да, да, бяхме – големия, малкия, и двата ги видяхме. Големия е много голям!

Й.Ш.: - Хубав е, да, отпосле се направи той. На мойто детство нямаше салон-малон, нямаше, после го направиха.

В.М.: - А имаш ли си икони вкъщи?

Й.Ш.: - Имам, кандилка си имам. Когато се омъжвах, майка ми ми даде една икона, така адет е, македонски адет, с прикята, с такъво, и иконата. После си вземахме ния пак, на старо време масло горехме с фитилите. Чашка... Сега няма такива работи, не гориме кандила. Да не излезне, пожар-можар нещо да не стане. Ние си отиваме от вкъщи, идваме тука, нещо некая искра, нещо да не стане. Не гориме вече.

В.М.: - А колко пъти, каза, че сте си сменяли жилището? Оттам, където сте били, където е била фурнаджийницата, сте отишли направо там, където сега живеете?

Й.Ш.: - Неее, аз тогава още не бех оженена, не бех омъжена. Бех 15-16-годишна, отидохме на вуйчовците къщата на „Шишли“, там живехме малко. После аз от на вуйчо ми къщата излезох невестница, станах булка. И се омъжих с Пандо. И оттам после ние малко живеехме на „Шишли“, и оттам после го взема Пандо този етаж и отидохме на „Йешилкьой“.

В. М.: - Ти три пъти си се местила?

Й.Ш.: - Три пъти. Е, той взема на „Йешилкьой“, да бъде хем летно, хем за зимата. Тогава нямаше толко хора в „Йешилкьой“, беше по-празно. Поле имаше, хубаво беше, на море влизахме, чисто беше морето. Сега пък стана хем зима, хем лято – нито море, нито нищо. Морето се изцапа вече. Мраморно море е много мръсно.

В.М.: - А от хората, които едно време са идвали тука, бащите, дядовците ви като са идвали, с какви професии най-често са били?

Й.Ш.: - Те селяни беха, млекари. Повечето млекари беха. Е, моя баща беше фурнаджия, е нейния баща беше млекарин, дедо му млекарин, ...вуйчо му млекарин, повечето млекари. Селяни беха, селяни от Македония.

/.../

В.М.: - А за теб важно ли е, като се женат хората сега тука, да са от една и съща религия? Мислиш ли, че е важно да имат една и съща религия?

Й.Ш.: - Е важно е и не е важно вече. (Смеем се – В.М.) Стига да се обичат младите, да могат да се разберат да живеят. На наш'то време например от семейството големите казваха: „Това момче е добре, това момче работи, пари печели, може да те гледа – хайде да те ожениме!“ Момичетата много не можаха да го говорат на това време.

В.М.: - Ти как се ожени?

Й.Ш.: - Я се ожених такъво, семействата се познаваха. Вуйната на майка ми, леля на Пандо, те се виждаха. И рекоха айде, така уйдисват.

В.М.: - Те ти го избраха?

Й.Ш.: - Яз го знаех Пандо. ... Не намерих некой да съм била, да съм обичала например, да ходиме. Тогава на наш'то време нямаше така много. Е, добре, рекохме, 45 години. 46-та – 47...

В.М.: - 47 години брак? Вие скоро ще правите златна сватба.

Й.Ш.: - Златна сватба, да. Аз ще се облека като булка, а той зет. (Смеем се – В.М.)

В.М.: - А тука според теб българите, които живеят, по скоро бедни, по-скоро средни, по-скоро богати ли са, спрямо турците?

Й.Ш.: - Средни, средни, да. Има два-три много богати, и те са за тех богати (смее се – В.М.). Но помагат на черквата, на гробищата. Сега мислям и от България идва помощ. И черквата стана много хубава, и гробищата, и „Фенер“.

„Фенер“ иска ремонт да се направи.

В.М.: - Метеха?

Й.Ш.: - Метеха, да, ама малко мъчно, така, изглежда. Е такъвото, башканин на беледието на „Фатих“ – как се казва на български “башкан”?

В. М.: - Не се сещам.

Й.Ш.: - Беледие башкан – на този, който гледа, например сега „Фатих“, „Шишли“, чистотата, чоповете кой събира на България?

В.М.: - Общината.

Й.Ш.: - А, общината на „Фатих“ на Метеха отдели, фонд направиха, ще я поправат черквата. Общината ще даде и от България сигурно ще си дойде малко, трябва да дойде. И дойде той, общинският башканин ли ... Дойде на черквата, имат и снимки с Васил Лиязе. Васил Лиязе не знае да говори български. Говорили ли сте с Васе?

В.М.: - Говорих.

Й.Ш.: - Български малко се научи, малко, той не знаеше да говори хич.

В.М.: - Сега говори много добре.

Й.Ш.: - Сега малко започна, нейната жена е на България, Анастасия. Тя го научи малко. Хич, не знаеше две думи да каже (смее се – В.М.). Той защото от гръцко училище излезе. Те живееха в “Балат”, оттам после са изселиха, дойдоха към “Шишли”. И от “Шишли” сега живее на срещната страна.

В.М.: - Да, той ни каза, че живее в азиатската част.

Й.Ш.: - Е, там. Сега младите учат, има инженери, има и лекари, от македонците излязоха вече. Никой не е млекар вече (смеем се – В.М.)

В.М.: - Тука видяхме доста магазини, в които имаше сирене, кашкавал – е там, на другата улица.

Й.Ш.: - Да има.

В.М.: –А в другите квартали, като се разхождахме, не видяхме така на едно място събрани няколко магазина.

Й.Ш.: - Е, не, сега на “Шишли” бехте вия? Там само за обличане, за обувки-мобувки. По улиците вътре има, се намира. После сега вече малките такива дюкяни не работат вече. Все маркети, маркети, все големи прават.

В.М.: - А ти откъде пазаруваш?

Й.Ш.: - Еми аз тука от маркетите. Па като отивах на пазар, сега нямам време да отивам на пазар, там са всеки път по-пресни, по-хубави.

В.М.: - А ти колко езика говориш?

Й.Ш.: - Яз? Булгарски малко, гръцки малко, е, турски, разбира се, и френски. На наш'то време повече на френско училище отиваха, сега на английско отиват вече. Е, да, сега повече английски, японски, еспаньолски се учат младите.

В.М.: - А като те питат каква си? По народност някой, ако те пита каква си?

Й.Ш.: - Бълга... македонка.

В.М.: - Казваш, македонка.

Й.Ш.: - Булгар-македон.

В.М.: - Булгар-македон?

Й.Ш.: - Нашия език е близо към български. И свързани сме на българската черква, българи, славяни сме. И на вестниците пишат булгар – булгар Пандо.

В.М.: - Да, така прочетох и аз. А твоето образование се води средно?

Й.Ш.: - Средно, средно.

В.М.: - И децата ти?

Й.Ш.: - Те първоначално училище, мързеливи, не учеха моите деца. Не искат да учат. Завършиха, имат диплома, първоначална диплома имат. На средно училище не отидоха, на университет не отидоха.

В.М.: - Разбрах те. Тука имате ли пенсии в Турция?

Й.Ш.: - Има да.

В.М.: - Вие си получавате пенсии?

Й.Ш.: - Е, яз не, поради Пандо например отивам на болницата безплатно.

В.М.: - Безплатно лечение?

Й.Ш.: - Прегледи, да, безплатно, защото по Пандо. Поради Пандо, поради на Пандо пенсията. Той пенсиониран е. Обаче защото работи сега пак, този, дето дойде, Ердоан, малко по-малко му дава.

В.М.: - А ти защо не си пенсионер?

Й.Ш.: - Е, не ме направи навремето. Той не искаше, Пандо. Не е тогава, че мойта пенсия, твойта пенсия. Аз, когато ще се помина да умрам, ти ще взимаш пенсията. Тогава не беше така важно като сега. Сега, да имаше сегашния акъл, той щеше да ме направил...

В.М.: - А какво е трябвало да направи, за да получаваш ти пенсия?

Й.Ш.: - Трябваше всеки месец да дава пари. Да плаща.

В.М.: - Да плаща осигуровки?

Й.Ш.: - Децата са пенсионирани, не станаха още, още малко трябва да работат, още години имат, млади са още.

В.М.: - А те работат тук ?

Й.Ш.: - Оттука пенсия, оттука ще станат пенсионирани.

В.М.: - А за да станеш пенсионер в Турция, колко години трябва да имаш?

Й.Ш.: - Петдесет, петдесет трябва да стане. И малкия още има, 43-годишен е, седем-осем години има.

В.М.: - Значи, трябва да си на 50. Ама трябва да си работил колко години?

Й.Ш.: - Е, осемдесет и седма година са станали ..., как се казва на български? Сигорталъ?

В.М.: - Не знам.

Й.Ш.: - Да станеш пенсиониран къде трябва да плащаш?

В.М.: - Ами осигуровки в ...

Й.Ш.: - Осигуровки, да. Вие плащате ли осигуровки?

В.М.: - Плащаме, да, да.

Й.Ш.: - А, плащате, нали, да, да. Защото човек, като си млад, и не трябва, ама като си остарее, трябва.

В.М.: - Но като имате безплатно лечение ...

Й.Ш.: - Да, да, има някои лекарства, ги дава сега, някои не ги дава. По-напред даваше, сега не дава, сега малко пари взимат, когато дават лекарства. Така се сменява. Нейсе. Слава Богу!